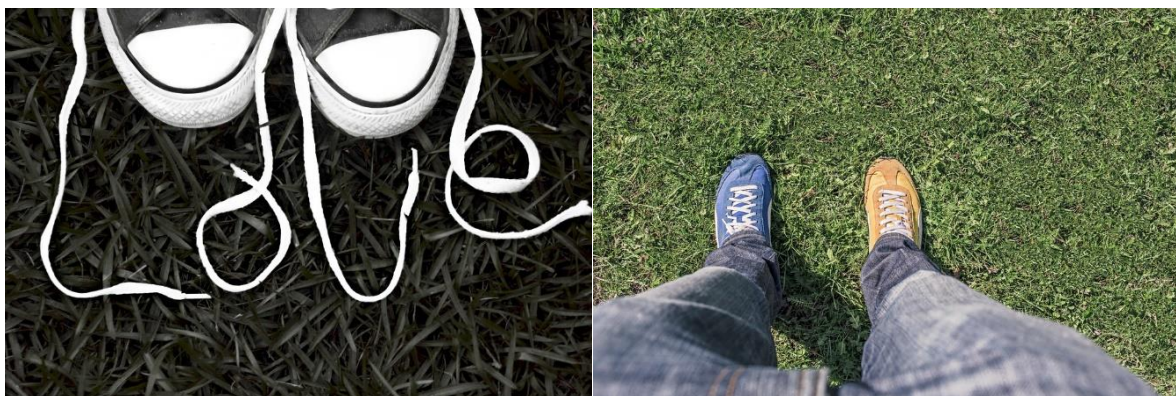

Draaiboek :

‘Hoe inzetten op de warme transitie binnen kleuterparticipatie?’

Uitrol verschillende scenario's van warme transitie

‘Na succesvol verbinden, samen op stap’

Inhoudsopgave

1. Scenario 1: Transitie van toe-leiders naar school	4
1.1. Acties die de school kan opnemen	4
1.1.1. Kinderen	4
1.1.2. Ouders	6
1.1.3. Thuis, buurt, gemeenschap, projecten	6
1.1.4. Beleid, maatschappij en samenleving	6
1.1.5. Pedagogische en professionele continuïteit	8
2. Scenario 2: Transitie van kinderopvang en school niet op hetzelfde domein gelegen	9
2.1. Acties die de Kinderopvang kan opnemen	9
2.1.1. Kinderen	9
2.1.2. Ouders	10
2.1.3. Beleid, maatschappij en samenleving	10
2.2. Acties die de School kan opnemen	11
2.2.1. Kinderen	11
2.2.2. Ouders	12
2.2.3. Thuis, buurt, gemeenschap, projecten	13
2.2.4. Beleid, maatschappij en samenleving	13
3. Scenario 3: Transitie van kinderopvang en school op hetzelfde domein	16
3.1. Acties die de kinderopvang kan opnemen	16
3.1.1. Kinderen	16
3.1.2. Ouders	18
3.1.3. Thuis, buurt, gemeenschap, projecten	18
3.2. Acties die de school kan opnemen	19
3.2.1. Kinderen	19
3.2.2. Ouders	20
3.2.3. Beleid, maatschappij en samenleving	22
3.2.4. Pedagogische en professionele continuïteit	22
4. Scenario 4: Een geïntegreerde context: het kindercentrum	23
4.1. Definitie van wat wij in ons scenario begrijpen onder 'kindercentrum':	23
4.2. Waarom een kindercentrum? Wat is het belang ervan voor kind, gezin, school?	24
4.2.1. Belangrijke startvoorwaarden zijn:	24
4.2.2. Knelpunten zijn:	24
4.2.3. Mogelijke gevolgen kunnen zijn:	25
4.2.4. Voorwaarden voor een goed verloop van het proces:	25
4.3. Welke tools werden ontwikkeld vanuit de centrale diensten GO! ?	26
4.3.1. Wat is het pedagogisch raamwerk?	26
4.3.2. Wat is MeMoQ?	27
4.3.3. Wat is C E link: Care- Edu- plan?	28
4.3.4. Wat is de Goed zO! ?	28
4.4. Aan te bevelen aanpak van start en proces om te komen tot een kindercentrum:	28
4.4.1. Kinderen en ouders	28
4.4.2. Beleid, maatschappij en samenleving	28
4.4.3. Pedagogische en professionele continuïteit	30

Na succesvol verbinden, samen op stap

Wat is ... een warme transitie naar de kleuterklas?

Het gaat over de warme overgang tussen thuis of kinderopvang en de kleuterschool.

We zien die overgang als een proces van continuïteit en verandering van ruim voor de gebeurtenis tot het hebben van een gevoel van betrokkenheid in de kleuterklas, en dat zowel voor de kleuters, als voor hun ouders.

De wederkerigheid tussen gezin en school staat centraal.

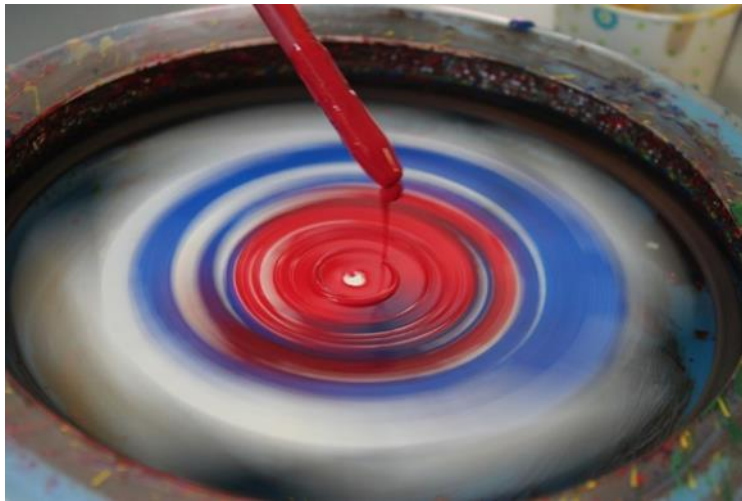
Inzetten op een warme overgang is ook het versterken van de continuïteit. Daarbij onderscheiden we de **structurele continuïteit, de professionele continuïteit, de pedagogische continuïteit en de continuïteit tussen thuis, buurt en gemeenschap.**

Context 'warme transitie': een warme overgang van gezin of kinderopvang naar een schoolse context

- Inzetten op 'warme transitie' is een proces van continuïteit en verandering.
- Het vraagt een inzet die 'ruim vooraf start' en uiteindelijk leidt naar een ultieme betrokkenheid van het gezin bij het schoolgebeuren.
- 'Warme transitie' zet in op een verhaal van 'wederkerigheid' van school en gezin.
- We blijven geconfronteerd met de nadelige gevolgen van het 'Split system' in Vlaanderen: 'leren' situeert zich zogenaamd enkel in onderwijs, terwijl 'zorg' behoort tot het domein 'welzijn'.
- Er is nog steeds een onvoldoende aanbod aan kinderopvang in Vlaanderen ten aanzien van de vraag.
- Er zijn verschillende scenario's mogelijk om als school of kinderopvang in te zetten op de 'warme transitie'.

1. Scenario 1: Transitie van toe-leiders naar school

1.1. Acties die de school kan opnemen

Toeleiders: Wie?

K&G: verpleegkundigen, inloopteams, consultatiebureau's, huis van het kind, OCMW, VDAB, mutualiteiten, ontmoetingsplaatsen voor jonge ouders, buurtwerkers, Huis van de Mens, vereniging waar armen het woord nemen, Huis van het Nederlands, onthaalbureau voor anderstalige nieuwkomers, ...

1.1.1. Kinderen

1.1.1.1. Mogelijke materialen en acties naar kinderen toe:

- Ouders die informatie zoeken over de instap van hun kleuter in het basisonderwijs kunnen voortaan terecht op de site van de overheid:
<https://www.onderwijs.vlaanderen.be/nl/naar-de-kleuterklas>
Je kan hen ook doorverwijzen naar de volgende materialen:
 - Een videoreeks "Voor het eerst naar school"
<https://www.klasse.be/reeks/voor-het-eerst-naar-school/>
 - De aftelkalender uit het starterspakket
<https://www.klasse.be/75720/aftelkalender-eerste-schooldag/>
 - Informatie uit het starterspakket in 18 talen
<https://onderwijs.vlaanderen.be/nl/5-vragen-van-het-starterspakket-kleuterklas-in-18-talen>
- Uitnodiging voor festiviteiten van de school voor kinderen die reeds ingeschreven zijn.
- Het organiseren van pre-school activiteiten + vb crea momenten, voorlezen, beweging, muziek, yoga, baby-massage, poppentheater, kookactiviteiten, praat sessies, voorleesactiviteiten (externe partners betrekken zoals HVK en K&G, ...). Bekendmaking via de partners o.a. de folders mee helpen verspreiden. De externe partners nemen zelf ook een ondersteunende functie op bij de activiteiten. Er wordt gewerkt met een jaarplan zodat ouders zich kunnen voorbereiden. Deze activiteiten gaan door samen met de jongste kleuters zodat de pre schoolgroep ook de gelegenheid heeft om na de activiteiten ook kennis te maken met een klaswerking.

1.1.1.2. Positief klimaat: uitnodigend, stimulerend en deelhebbend: Hoe?

- Inleefdagen / verkendagen organiseren voor ouders en kinderen
 - Inleefdagen= samen tussen de andere kinderen, dus te organiseren op schooldagen en niet in weekends of schoolvrije dagen
 - Verkendagen: op deze dagen is de school leeg en dan mogen kinderen en ouders de school letterlijk verkennen. Je kan bijvoorbeeld een zoektocht organiseren naar belangrijke plaatsen in de school waar het kind ook vaak zal vertoeven zoals speelplaats, eetzaal, rustruimte, vertelruimtes, bewegingsruimtes, kantoor directeur, secretariaat, verschillende klaslokalen, sanitaire ruimte,...
- Pre-schoolprojecten opzetten waarbij kinderen met (groot) ouders uit de buurt uitgenodigd worden om wekelijks een dagje taal- en crea- activiteiten mee te beleven met de jongste kleuters van een school. Voordeel hiervan is dat kinderen die nog niet naar school gaan en soms ook geen gebruik maken van kinderopvang toch ook vertrouwd worden met een typische schoolcontext.
- Informatie uithangen op kindniveau: een visueel verkenpad bv. de weg in beeld naar de sanitaire ruimte

1.1.1.3. Kwaliteitsvolle voorziening: belangrijke voorwaarden:

- Infrastructuur voorzien op het edu-care verhaal: ruimtes, speelplekken met voldoende educatieve uitdagingen gecombineerd met plekken met voldoende aandacht voor rust en verzorgingsnoden
 - Rustruimte (ruimte waar kinderen kunnen tot rust komen, slaapruimte)
 - Verzorgde, veilige en uitnodigende sanitaire voorziening (geen voor jonge kinderen onaangename grote kille koude ruimte!).
- Teamvisie op maat van het kind.
- Stilstaan bij het algemeen en emotioneel welbevinden van het kind
- Gluren bij de burens, ga eens langs bij een kinderopvang in de buurt (gezinsopvang of groepsopvang) en kijk hoe alles bij hen verloopt.
- Externe partners die vertrouwd zijn met het educare verhaal zijn een meerwaarde (o.a. partners in het kader van Brede School – verhaal).

1.1.1.4. Gericht ondersteunen van gezinnen en specifiek de kinderen

- Zorg voor een interne vertrouwenspersoon, waar ze bij terecht kunnen. Bijvoorbeeld de ‘zorgleraar’ wordt ‘snoezel-leraar’ voor de jongste kleuters (aanspreekpunt voor ouders van de jongste kleuters die er terecht kunnen met heel specifieke zorgvragen en een veilige baken voor de jongste kleuters die er terecht kunnen voor ‘rust- brengende activiteiten’ zoals kinderjoga, snoezelactiviteiten, troostmomenten)
- Inzetten op laagdrempelige manier van communiceren (activiteiten en dagrituelen visueel maken waarbij de voorkeur gaat naar foto’s om afspraken in beeld te brengen in plaats van pictogrammen) naar de jongste kleuters toe.
- In interactie gaan met ouders om een beeld te krijgen van de thuiscontext en de voorbije levensloop van het kind. Maak daar bewust tijd voor! Gebruik een standaard vragenlijst bij inschrijving die je opmaakt samen met de klas- en zorgleraren vanuit hun ervaringen:
 - Waar stoten ze tegenaan in het kader van zorg voor de jongste kleuters door gebrek aan informatie?
 - Welke informatie is volgens hen cruciaal om het kind ten allen tijde goed te begeleiden?
 - Welke medische informatie is belangrijk om door te geven aan elkeen die het kind begeleidt voor- tijdens en na schooltijd (ook buitenschoolse opvang) mits respect voor de privacy ?

1.1.2. Ouders

1.1.2.1. Instrumenten communicatie en transitie die je hen kan aanbieden:

- Een duidelijk stratenplan van de buurt met scholen, en sociale instanties die belangrijk of nuttig zijn voor jonge gezinnen.
- Ouders die informatie zoeken over de instap van hun kleuter in het basisonderwijs kunnen voortaan terecht op de site van de overheid:
<https://www.onderwijs.vlaanderen.be/nl/naar-de-kleuterklas>
Je kan hen ook doorverwijzen naar de volgende materialen:
 - Een videoreeks “Voor het eerst naar school”
<https://www.klasse.be/reeks/voor-het-eerst-naar-school/>
 - De aftelkalender uit het starterspakket
<https://www.klasse.be/75720/aftelkalender-eerste-schooldag/>
 - Informatie uit het starterspakket in 18 talen
<https://onderwijs.vlaanderen.be/nl/5-vragen-van-het-starterspakket-kleuterklas-in-18-talen>
- Informatie opvang voor en na de schooluren.
- Informatie eetmogelijkheden in school.
- Visie, lopende projecten en partners in beeld brengen bijvoorbeeld op de website, facebookpagina, gemeentekrantje of gemeentelijk infoblad.
- Uitnodiging voor festiviteiten van de school voor kinderen die reeds ingeschreven zijn.
- Het organiseren van pre-school activiteiten + vb crea momenten, beweging, muziek, yoga, baby-massage, poppentheater (externe partners betrekken zoals HVK en K&G,)

1.1.3. Thuis, buurt, gemeenschap, projecten

- Ontmoetingsruimte voorzien voor ontmoetingsmomenten.
- Participeren in buurtprojecten.
- Contactgegevens en openingsuren duidelijk zichtbaar maken op of in de onmiddellijke omgeving van het schoolgebouw.
- Contacten met externen eveneens zichtbaar maken (bord met partners en/ of folders).
- Indien van toepassing de zitdag van een medewerker van het Huis van het Kind in de school kenbaar maken op bijvoorbeeld een info- bord aan de school.
- Met foto's werken, zodat ouders weten bij wie ze terecht kunnen en hoe deze personen er uit zien.
- Indien van toepassing bekend maken van deelname aan een Koala (<https://www.kindengezin.be/nieuws-en-actualiteit/2017/20170615-30-miljoen-euro-voor-de-strijd-tegen-kinderarmoede-via-unieke-publiek-private-samenwerking.jsp>) en/of Amifproject (<https://www.kindengezin.be/cijfers-en-rapporten/jaarverslag/verhaal-3/default.jsp>)

1.1.4. Beleid, maatschappij en samenleving

1.1.4.1. Structurele continuïteit

Huis van het kind:

- De Huizen van het Kind nemen een cruciale rol op in het gericht informeren, sensibiliseren, toe leiden en ondersteunen van ouders m.b.t. kleuterparticipatie;

- HVK kan ook een vaste zitdag hebben in de school zelf, zodat ouders eenvoudig de weg vinden naar informatie.
- Ouders die informatie zoeken over de instap van hun kleuter in het basisonderwijs kunnen voortaan terecht op de site van de overheid:
<https://www.onderwijs.vlaanderen.be/nl/naar-de-kleuterklas>
Je kan hen ook doorverwijzen naar de volgende materialen:
 - Een videoreeks “Voor het eerst naar school”
<https://www.klasse.be/reeks/voor-het-eerst-naar-school/>
 - De aftelkalender uit het starterspakket
<https://www.klasse.be/75720/aftelkalender-eerste-schooldag/>
 - Informatie uit het starterspakket in 18 talen
<https://onderwijs.vlaanderen.be/nl/5-vragen-van-het-starterspakket-kleuterklas-in-18-talen>
- Samenwerking aangaan (mogelijks met andere partners erbij) om op die manier projecten te organiseren voor kinderen bijvoorbeeld in het kader van preschool projecten.

De LOP's:

- De LOP's blijven vanuit Onderwijs de trekkers van het lokaal inschrijvingsbeleid en intensifiëren hun acties rond kleuterparticipatie, met optimale informatieuitwisseling en samenwerking met de Huizen van het Kind (hun geprivilegieerde partner binnen Welzijn), de lokale besturen en andere lokale partners.
- De LOP's koppelen signalen en knelpunten uit het werkveld terug naar het centrale beleid.

1.1.4.2. Nieuwkomers en ROMA

- Agentschap integratie en inburgering: (zie document kleuterparticipatie actieplan p. 14)
- Tussen AgODi en het Agentschap voor Inburgering en Integratie worden gegevens over de toeleiding van kleuters met het statuut van erkende vluchteling uitgewisseld zodat er een goed zicht is op de deelname aan het onderwijs van deze kleuters;
- Onderwijs werkt in samenwerking met het Agentschap Integratie en Inburgering een monitoringssysteem uit m.b.t. het aantal rondtrekkende kleuters en waar deze kleuters verblijven.
- AgODi en het Agentschap voor Inburgering en Integratie maken duidelijke samenwerkingsafspraken zodat alle kleuters met het statuut van erkende vluchteling ingeschreven raken in het kleuteronderwijs, volgen de implementatie van deze afspraken op en evalueren ze.
- Er is een proefproject uitgewerkt met een aanbod kleuteronderwijs georganiseerd op één of meerdere residentiële woonwagenterreinen met als doel een positieve start in het lager onderwijs, het verhogen van aanwezigheden en leerwinst en een mindshift bij ouders realiseren dat kleuteronderwijs meer is dan basisgeletterdheid en gecijferdheid in samenwerking met agentschap inburgering en integratie en de lokale besturen van gemeenten (Mortsel, Leuven, Wilrijk).

1.1.4.3. Acties niet ingeschreven kleuters

- AgODi optimaliseert het databestand dat jaarlijks aan Kind en Gezin overgemaakt wordt in functie van de toeleidingsacties voor de driejarige niet-ingeschreven kleuters (zoeken naar meest geschikte moment om rijksregister en database inschrijvingen te kruisen, maximaal aantal fouten/ruis elimineren) zodat nog beter kan worden toegespitst op kleuters van wie de niet-inschrijving problematisch is.
- AgODi en Kind en Gezin werken samen proactieve en preventieve acties op om driejarigen toe te leiden naar onderwijs.

1.1.4.4. Afstemming K&G, CLB, HVK

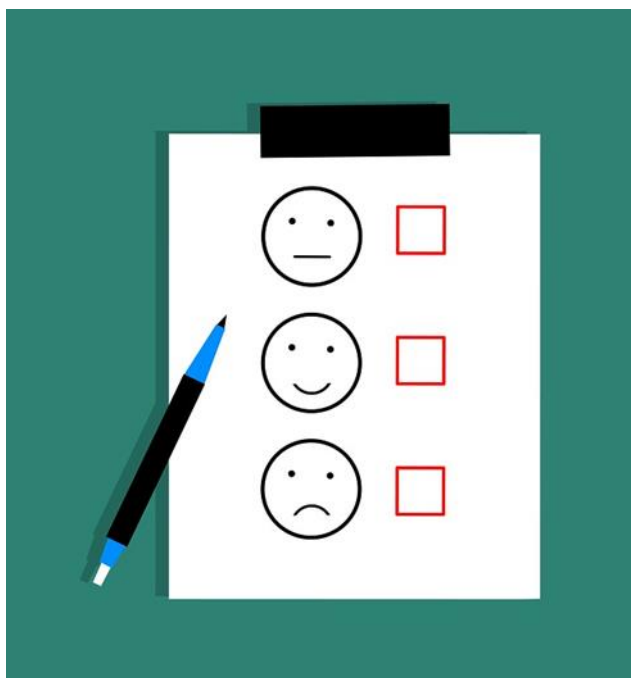
- De beleidsdomeinen Welzijn en Onderwijs delen gegevens via een koppeling van de databank van Kind en Gezin en de CLB-databank (Vitalink) en maken afspraken over contactname in geval van zorgwekkende vaststellingen, zodat beide partijen gerichter en doeltreffender kunnen ingrijpen in problematische situaties.

1.1.5. Pedagogische en professionele continuïteit

1.1.5.1. Afstemmen sociaal pedagogische thema's

- Ouderbetrokkenheid: Het gericht informeren, sensibiliseren, toeleiden en ondersteunen van ouders, in het bijzonder ouders uit kwetsbare groepen om een maximaal aantal ouders er toe te brengen hun kind in de kleuterklas in te schrijven én aanwezig te laten zijn.
- Ouders die informatie zoeken over de instap van hun kleuter in het basisonderwijs kunnen voortaan terecht op de site van de overheid:
<https://www.onderwijs.vlaanderen.be/nl/naar-de-kleuterklas>
Je kan hen ook doorverwijzen naar de volgende materialen:
 - Een videoreeks "Voor het eerst naar school"
<https://www.klasse.be/reeks/voor-het-eerst-naar-school/>
 - De aftelkalender uit het starterspakket
<https://www.klasse.be/75720/aftelkalender-eerste-schooldag/>
 - Informatie uit het starterspakket in 18 talen
<https://onderwijs.vlaanderen.be/nl/5-vragen-van-het-starterspakket-kleuterklas-in-18-talen>
- Visie ontwikkelen en praktijk uitwisselen
- Het versterken van de professionalisering in het kleuteronderwijs via het project Kleine Kinderen Grote Kansen in het omgaan met kinder- en kansarmoede.
- De invulling van de rol van de kleuteronderwijzer aan bod laten komen in het loopbaandebat en het debat omtrent de lerarenopleiding (moet vorm krijgen in een goede initiële lerarenopleiding, startersbegeleiding, lerende netwerken en nascholing omtrent kleuterproblematieken, met aandacht voor communicatie, taal, afkomst en kansarmoede).
- Het verduidelijken van de rol van het CLB in het kader van de hervorming van de leerlingenbegeleiding.
- Een legislatuuroverschrijdend plan voor het basisonderwijs waarin het kleuteronderwijs een belangrijke plaats zal kennen.
- De visie dient te worden verspreid zowel intern naar (nieuwe) personeelsleden en ouders als extern via de partners die een rol spelen bij het transitie- verhaal.
- Op regelmatige vooraf bepaalde tijdstippen dienen de visie en acties in het kader van 'warme transitie' te worden geëvalueerd en indien nodig aangepast of aangevuld met nieuwe acties.

Hierbij wordt de kwaliteitscirkel doorlopen: plannen- uitvoeren- evalueren- aanpassen

2. Scenario 2: Transitie van kinderopvang en school niet op hetzelfde domein gelegen

2.1. Acties die de Kinderopvang kan opnemen

2.1.1. Kinderen

2.1.1.1. Mogelijke materialen en acties naar kinderen toe

- Ouders die informatie zoeken over de instap van hun kleuter in het basisonderwijs kunnen voortaan terecht op de site van de overheid:
<https://www.onderwijs.vlaanderen.be/nl/naar-de-kleuterklas>
Je kan hen ook doorverwijzen naar de volgende materialen:
 - Een videoreeks “Voor het eerst naar school”
<https://www.klasse.be/reeks/voor-het-eerst-naar-school/>
 - De aftelkalender uit het starterspakket
<https://www.klasse.be/75720/aftelkalender-eerste-schooldag/>
 - Informatie uit het starterspakket in 18 talen
<https://onderwijs.vlaanderen.be/nl/5-vragen-van-het-starterspakket-kleuterklas-in-18-talen>
- De kinderbegeleiders kunnen bijvoorbeeld met foto's van kleuterklassen vertellen over de verschillende speelhoeken in een klas en de vergelijking maken met de speelplekken in de kinderopvang. Ook het dagverloop kan toegelicht worden, bijvoorbeeld door een vertelpop die haar ervaringen vertelt uit de kleuterklas en eventueel ook een fotoboek gebruikt om dit te illustreren. Een kleuter die voorheen in de kinderopvang zat kan ook uitgenodigd worden om te vertellen over zijn/haar ervaringen en eventueel foto's meebrengen van klasmomenten en activiteiten.
- Wanneer ouders reeds een schoolkeuze gemaakt hebben en dit doorgeven aan de kinderopvang is het mits technische en organisatorische haalbaarheid wenselijk om in afspraak met deze scholen een foto te vragen van de toekomstige leraren/vertrouwenspersonen waarmee het kind rechtstreeks in contact zal komen, zodat het kind ook in de opvang al kan wennen aan de nieuwe gezichten van zijn toekomstige school. Er kunnen activiteiten opgezet worden waarbij voor elk kind de betreffende foto's van zijn of haar toekomstige school als gespreksmateriaal ingezet worden. Vergelijkbaar met de familiemuur kunnen voor de oudste peuters foto- collages gemaakt worden met foto's van hun toekomstige school(directeur, leraar, zorgleraar)- en klasgenoten.

- Participeren en toeleiden van kinderen naar bestaande pre-school activiteiten + vb crea momenten, voorlezen, beweging, muziek, yoga, baby-massage, poppentheater, kookactiviteiten, praatsessies, voorleesactiviteiten (externe partners betrekken zoals HVK en K&G,). Mee instaan voor de bekendmaking van pre- schoolinitiatieven van scholen in de buurt o.a. door mee de folders helpen te verspreiden. Eventueel kunnen ze ook zelf een ondersteunende functie mee opnemen op bij de pre-schoolactiviteiten. Ze kunnen de bestaande jaarplanningen van pre- schoolactiviteiten doorgeven aan ouders, zodat deze zich kunnen voorbereiden. Deze activiteiten gaan door samen met de jongste kleuters zodat de pre schoolkinderen en hun ouders ook de gelegenheid hebben om na de activiteiten ook kennis te maken met een klaswerking.

2.1.1.2. Positief klimaat: uitnodigend, stimulerend en deelhebbend: Hoe?

Toeleiden naar en bekend maken aan ouders van inleefdagen/verkendagen door scholen in de buurt ingericht.

- Inleefdagen= samen tussen de andere kinderen, dus te organiseren op schooldagen en niet in weekends of schoolvrije dagen.
- Verkendagen: op deze dagen is de school leeg en dan mogen kinderen en ouders de school letterlijk verkennen. Je kan bijvoorbeeld een zoektocht organiseren naar belangrijke plaatsen in de school waar het kind ook vaak zal vertoeven zoals speelplaats, eetzaal, rustruimte, vertelruimtes, bewegingsruimtes, kantoor directeur, secretariaat, verschillende klaslokalen, sanitaire ruimte,...

2.1.2. **Ouders**

2.1.2.1. Instrumenten communicatie en transitie die je hen kan aanbieden:

- Een duidelijk stratenplan van de buurt met scholen, en sociale instanties die belangrijk of nuttig zijn voor jonge gezinnen.
- Informatie opvang voor en na de schooluren(buitenschoolse opvang) van de verschillende scholen in de buurt.
- Informatie eetmogelijkheden van de verschillende scholen in de buurt.

2.1.2.2. Thuis, buurt, gemeenschap, projecten

- Ontmoetingsruimte / ontmoetingsmomenten creëren met externe partners in functie van transitie bv in kader van deelname aan een Koala en/of Amifproject
- Indien van toepassing bekend maken van deelname aan een Koala (<https://www.kindengezin.be/nieuws-en-actualiteit/2017/20170615-30-miljoen-euro-voor-de-strijd-tegen-kinderarmoede-via-unieke-publiek-private-samenwerking.jsp>) en/of Amifproject (<https://www.kindengezin.be/cijfers-en-rapporten/jaarverslag/verhaal-3/default.jsp>)

2.1.3. **Beleid, maatschappij en samenleving**

2.1.3.1. Structurele continuïteit

Huis van het kind:

- De Huizen van het Kind nemen een cruciale rol op in het gericht informeren, sensibiliseren, toeleiden en ondersteunen van ouders m.b.t. kleuterparticipatie. Een samenwerking van de kinderopvang met het Huis van het Kind is dus een optimale kans die dient te worden benut.

2.1.3.2. Pedagogische en professionele continuïteit

Afstemmen sociaal pedagogische thema's

- Ouderbetrokkenheid: Het gericht informeren, sensibiliseren, toeleiden en ondersteunen van ouders, in het bijzonder ouders uit kwetsbare groepen om een maximaal aantal ouders er toe te brengen hun kind in de kleuterklas in te schrijven én aanwezig te laten zijn.

Draaiboek : 'Hoe inzetten op de warme transitie binnen kleuterparticipatie?'

2.1.3.3. Visie ontwikkelen en praktijk uitwisselen

- Op het LOK kan met andere aanbieders goede praktijk rond transitie worden uitgewisseld.

Het team van de kinderopvang kan in het belang van het kind inzetten op een visie- ontwikkeling rond transitie en het samenwerken met partners hier rond. (bv folders uitdelen, infosessies voor geïnteresseerde bv rond pamperttraining, inclusie).

Visie op transitie vanuit de kinderopvang verspreiden naar partners o.a. naar scholen, HVK

- Vanuit hun visie op kinderen, ouders en maatschappij binnen het inzetten op kwaliteit met als richtkader het pedagogisch raamwerk, ontwikkelt elk team een visie op warme transitie en zet het acties op, op maat van elk gezin en aldus op maat van elk kind. Deze visie kan via de samenwerkingsverbanden ook gecommuniceerd worden naar de scholen in de buurt en het HVK.

2.2. Acties die de School kan opnemen

2.2.1. Kinderen

2.2.1.1. Mogelijke materialen en acties naar kinderen toe

- Ouders die informatie zoeken over de instap van hun kleuter in het basisonderwijs kunnen voortaan terecht op de site van de overheid:
<https://www.onderwijs.vlaanderen.be/nl/naar-de-kleuterklas>
Je kan hen ook doorverwijzen naar de volgende materialen:
 - Een videoreeks “Voor het eerst naar school”
<https://www.klasse.be/reeks/voor-het-eerst-naar-school/>
 - De aftelkalender uit het starterspakket
<https://www.klasse.be/75720/aftelkalender-eerste-schooldag/>
 - Informatie uit het starterspakket in 18 talen
<https://onderwijs.vlaanderen.be/nl/5-vragen-van-het-starterspakket-kleuterklas-in-18-talen>
- Uitnodiging voor festiviteiten van de school voor kinderen die reeds ingeschreven zijn.
- Het organiseren van pre-school activiteiten + vb crea momenten, voorlezen, beweging, muziek, yoga, baby-massage, poppentheater, kookactiviteiten, praatssessies, voorleesactiviteiten (externe partners betrekken zoals HVK en K&G,). Bekendmaking via de partners o.a. de folders mee helpen verspreiden. De externe partners nemen zelf ook een ondersteunende functie op bij de activiteiten. Er wordt gewerkt met een jaarplan zodat ouders zich kunnen voorbereiden. Deze activiteiten gaan door samen met de jongste kleuters zodat de pre schoolgroep ook de gelegenheid heeft om na de activiteiten ook kennis te maken met een klaswerking.
- Mits technisch/organisatorisch haalbaar i.v.m. aantal locaties en met respect voor de privacy is het aan te raden om in de klas een foto bij te houden van de laatste begeleider die voor de verzorging van het kind instond in de kinderopvang. (Dit gebeurt in wisselwerking, het kinderdagverblijf heeft dan ook een foto van de toekomstige leraar). Dit opdat het kind dan enerzijds al kan wennen aan de nieuwe gezichten en dat hij/zij anderzijds ook kan teruggrijpen naar herinneringen aan vorige zorgfiguren.

2.2.1.2. Positief klimaat: uitnodigend, stimulerend en deelhebbend: Hoe?

- Inleefdagen / verkendagen organiseren voor ouders en kinderen
 - Inleefdagen= samen tussen de andere kinderen, dus te organiseren op schooldagen en niet in weekends of schoolvrije dagen
 - Verkendagen: op deze dagen is de school leeg en dan mogen kinderen en ouders de school letterlijk verkennen. Je kan bijvoorbeeld een zoektocht organiseren naar belangrijke plaatsen in de school waar het kind ook vaak zal vertoeven zoals speelplaats, eetzaal, rustruimte, vertelruimtes, bewegingsruimtes, kantoor directeur, secretariaat, verschillende klaslokalen, sanitaire ruimte,...

- Pre-schoolprojecten opzetten waarbij kinderen met (groot) ouders uit de buurt uitgenodigd worden om wekelijks een dagje taal- en crea- activiteiten mee te beleven met de jongste kleuters van een school. Voordeel hiervan is dat kinderen die nog niet naar school gaan en soms ook geen gebruik maken van kinderopvang toch ook vertrouwd worden met een typische schoolcontext.
- Informatie uithangen op kindniveau: een visueel verkenpad bv. de weg in beeld van naar een sanitaire ruimte bij een bezoek aan de school.

2.2.1.3. Kwaliteitsvolle voorziening: belangrijke voorwaarden:

- Infrastructuur voorzien op het edu-care verhaal: ruimtes, speelplekken met voldoende educatieve uitdagingen gecombineerd met plekken met voldoende aandacht voor rust en verzorgingsnoden.
 - Rustruimte (ruimte waar kinderen kunnen tot rust komen, slaapruiimte)
 - Verzorgde, veilige en uitnodigende sanitaire voorziening (geen voor jonge kinderen onaangename grote kille koude ruimte!).
- Teamvisie op maat van het kind.
- Stilstaan bij het algemeen en emotioneel welbevinden van het kind
- Gluren bij de burens, ga eens langs bij een kinderopvang in de buurt (gezinsopvang of groepsopvang) en kijk hoe alles bij hen verloopt.
- Externe partners die vertrouwd zijn met het educare verhaal zijn een meerwaarde (o.a. partners in het kader van Brede School – verhaal) vanuit een op elkaar afgestemde visie.

2.2.1.4. Gericht ondersteunen van gezinnen en specifiek de kinderen

- Zorg voor een interne vertrouwenspersoon, waar ze bij terecht kunnen. Bijvoorbeeld de ‘zorgleraar’ wordt ‘snoezel-leraar’ voor de jongste kleuters (aanspreekpunt voor ouders van de jongste kleuters die er terecht kunnen met heel specifieke zorgvragen en een veilige baken voor de jongste kleuters die er terecht kunnen voor ‘rust- brengende activiteiten’ zoals kinderjoga, snoezelactiviteiten, troostmomenten)
- Inzetten op laagdrempelige manier van communiceren (activiteiten en dagrituelen visueel maken waarbij de voorkeur gaat naar foto’s om afspraken in beeld te brengen in plaats van pictogrammen) naar de jongste kleuters toe.
- In interactie gaan met ouders om een beeld te krijgen van de thuiscontext en de voorbije levensloop van het kind. Maak daar bewust tijd voor! Gebruik een standaard vragenlijst bij inschrijving die je opmaakt samen met de klas- en zorgleraren vanuit hun ervaringen:
 - Waar stoten ze tegenaan in het kader van zorg voor de jongste kleuters door gebrek aan informatie?
 - Welke informatie is volgens hen cruciaal om het kind ten allen tijde goed te begeleiden?
 - Welke medische informatie is belangrijk om door te geven aan elkeen die het kind begeleidt voor- tijdens en na schooltijd (ook buitenschoolse opvang) mits respect voor de privacy ?

2.2.2. Ouders

2.2.2.1. Instrumenten communicatie en transitie die je hen kan aanbieden:

- Een duidelijk stratenplan van de buurt met scholen, en sociale instanties die belangrijk of nuttig zijn voor jonge gezinnen.
- Informatie opvang voor en na de schooluren.
- Informatie eetmogelijkheden in school.

- Visie, lopende projecten en partners in beeld brengen bijvoorbeeld op de website, facebookpagina, gemeentekrantje of gemeentelijk infoblad.
- Schoolreglement.
- Ouders die informatie zoeken over de instap van hun kleuter in het basisonderwijs kunnen voortaan terecht op de site van de overheid:
<https://www.onderwijs.vlaanderen.be/nl/naar-de-kleuterklas>
Je kan hen ook doorverwijzen naar de volgende materialen:
- Een videoreeks “Voor het eerst naar school”
<https://www.klasse.be/reeks/voor-het-eerst-naar-school/>
- De aftelkalender uit het starterspakket
<https://www.klasse.be/75720/aftelkalender-eerste-schooldag/>
- Informatie uit het starterspakket in 18 talen
<https://onderwijs.vlaanderen.be/nl/5-vragen-van-het-starterspakket-kleuterklas-in-18-talen>

2.2.3. **Thuis, buurt, gemeenschap, projecten**

- Ontmoetingsruimte voorzien voor ontmoetingsmomenten.
- Participeren in buurtprojecten.
- Contactgegevens en openingsuren duidelijk zichtbaar maken op of in de onmiddellijke omgeving van het schoolgebouw.
- Contacten met externen eveneens zichtbaar maken (bord met partners en/ of folders).
- Indien van toepassing de zitdag van een medewerker van het Huis van het Kind in de school kenbaar maken op bijvoorbeeld een info- bord aan de school.
- Met foto's werken, zodat ouders weten bij wie ze terecht kunnen en hoe deze personen er uit zien.
- Indien van toepassing bekend maken van deelname aan een Koala (<https://www.kindengezin.be/nieuws-en-actualiteit/2017/20170615-30-miljoen-euro-voor-de-strijd-tegen-kinderarmoede-via-unieke-publiek-private-samenwerking.jsp>) en/of Amifproject (<https://www.kindengezin.be/cijfers-en-rapporten/jaarverslag/verhaal-3/default.jsp>)

2.2.4. **Beleid, maatschappij en samenleving**

2.2.4.1. Structurele continuïteit

Huis van het kind:

- De Huizen van het Kind nemen een cruciale rol op in het gericht informeren, sensibiliseren, toeleiden en ondersteunen van ouders m.b.t. kleuterparticipatie;
- HVK kan ook een vaste zitdag hebben in de school zelf, zodat ouders eenvoudig de weg vinden naar informatie.
- Samenwerking aangaan (mogelijks met andere partners erbij) om op die manier projecten te organiseren voor kinderen bijvoorbeeld in het kader van preschool projecten.

De LOP's:

- De LOP's blijven vanuit Onderwijs de trekkers van het lokaal inschrijvingsbeleid en intensifiëren hun acties rond kleuterparticipatie, met optimale informatieuitwisseling en samenwerking met de Huizen van het Kind (hun geprivilegieerde partner binnen Welzijn), de lokale besturen en andere lokale partners.
- De LOP's koppelen signalen en knelpunten uit het werkveld terug naar het centrale beleid.

Draaiboek : 'Hoe inzetten op de warme transitie binnen kleuterparticipatie?'

2.2.4.2. Nieuwkomers en ROMA

- Agentschap integratie en inburgering: (zie document kleuterparticipatie actieplan p 14)
- Tussen AgODi en het Agentschap voor Inburgering en Integratie worden gegevens over de toeleiding van kleuters met het statuut van erkende vluchteling uitgewisseld zodat er een goed zicht is op de deelname aan het onderwijs van deze kleuters;
- Onderwijs werkt in samenwerking met het Agentschap Integratie en Inburgering een monitoringssysteem uit m.b.t. het aantal rondtrekkende kleuters en waar deze kleuters verblijven.
- AgODi en het Agentschap voor Inburgering en Integratie maken duidelijke samenwerkingsafspraken zodat alle kleuters met het statuut van erkende vluchteling ingeschreven raken in het kleuteronderwijs, volgen de implementatie van deze afspraken op en evalueren ze.
- Er is een proefproject uitgewerkt met een aanbod kleuteronderwijs georganiseerd op één of meerdere residentiële woonwagenterreinen met als doel een positieve start in het lager onderwijs, het verhogen van aanwezigheden en leerwinst en een mindshift bij ouders realiseren dat kleuteronderwijs meer is dan basisgeletterdheid en gecijferdheid in samenwerking met agentschap inburgering en integratie en de lokale besturen van gemeenten (Mortsel, Leuven, Wilrijk).

2.2.4.3. Acties niet ingeschreven kleuters

- AgODi optimaliseert het databestand dat jaarlijks aan Kind en Gezin overgemaakt wordt in functie van de toeleidingsacties voor de driejarige niet-ingeschreven kleuters.(zoeken naar meest geschikte moment om rijksregister en database inschrijvingen te kruisen, maximaal aantal fouten/ruis elimineren) zodat nog beter kan worden toegespitst op kleuters van wie de niet-inschrijving problematisch is.
- AgODi en Kind en Gezin werken samen proactieve en preventieve acties op om driejarigen toe te leiden naar onderwijs.

2.2.4.4. Afstemming K&G, CLB, HVK

- Het beleidsdomein Welzijn en Onderwijs delen gegevens via een koppeling van de databank van Kind en Gezin en de CLB-databank (Vitalink) en maken afspraken over contactname in geval van zorgwekkende vaststellingen, zodat beide partijen gericht en doeltreffender kunnen ingrijpen in problematische situaties.

2.2.4.5. Pedagogische en professionele continuïteit

Afstemmen sociaal pedagogische thema's

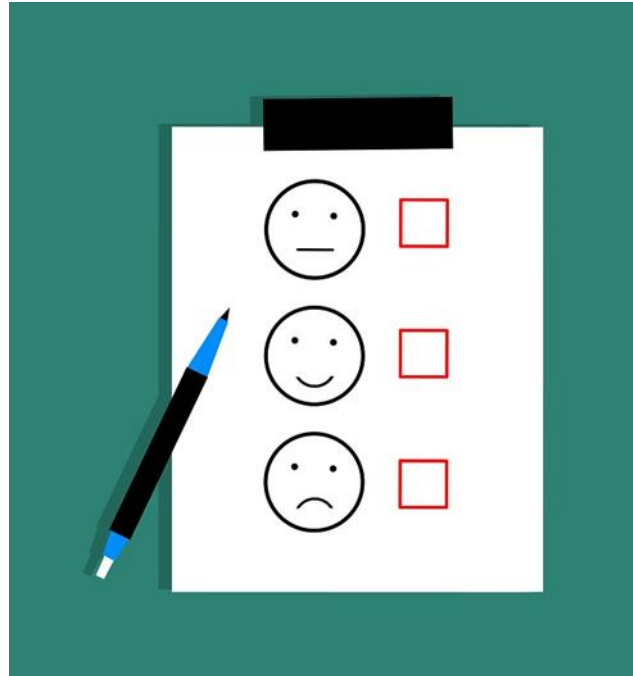
- Ouderbetrokkenheid: Het gericht informeren, sensibiliseren, toeleiden en ondersteunen van ouders, in het bijzonder ouders uit kwetsbare groepen om een maximaal aantal ouders er toe te brengen hun kind in de kleuterklas in te schrijven én aanwezig te laten zijn.

2.2.4.6. Visie ontwikkelen en praktijk uitwisselen

- Het versterken van de professionalisering in het kleuteronderwijs via het project Kleine Kinderen Grote Kansen in het omgaan met kinder- en kansarmoede.
- De invulling van de rol van de kleuteronderwijzer aan bod laten komen in het loopbaandebat en het debat omtrent de lerarenopleiding (moet vorm krijgen in een goede initiële lerarenopleiding, startersbegeleiding, lerende netwerken nascholing omtrent kleuterproblematieken, met aandacht voor communicatie, taal, afkomst en kansarmoede).
- Het verduidelijken van de rol van het CLB in het kader van de hervorming van de leerlingenbegeleiding.
- Legislatuuroverschrijdend plan voor het basisonderwijs waarin het kleuteronderwijs een belangrijke plaats zal kennen.
- De visie dient te worden verspreid zowel intern naar (nieuwe) personeelsleden en ouders als extern via de partners die een rol spelen bij het transitie- verhaal.

Op regelmatige vooraf bepaalde tijdstippen dienen de visie en acties in het kader van ‘warme transitie’ te worden geëvalueerd en indien nodig aangepast of aangevuld met nieuwe acties.

Hierbij wordt de kwaliteitscirkel doorlopen: plannen- uitvoeren- evalueren- aanpassen

3. Scenario 3: Transitie van kinderopvang en school op hetzelfde domein

3.1. Acties die de kinderopvang kan opnemen

3.1.1. Kinderen

3.1.1.1. Mogelijke materialen en acties naar kinderen toe

- Ouders die informatie zoeken over de instap van hun kleuter in het basisonderwijs kunnen voortaan terecht op de site van de overheid:
<https://www.onderwijs.vlaanderen.be/nl/naar-de-kleuterklas>
Je kan hen ook doorverwijzen naar de volgende materialen:
 - Een videoreeks “Voor het eerst naar school”
<https://www.klasse.be/reeks/voor-het-eerst-naar-school/>
 - De aftelkalender uit het starterspakket
<https://www.klasse.be/75720/aftelkalender-eerste-schooldag/>
 - Informatie uit het starterspakket in 18 talen
<https://onderwijs.vlaanderen.be/nl/5-vragen-van-het-starterspakket-kleuterklas-in-18-talen>
- Participeren en toeleiden van kinderen naar bestaande pre-school activiteiten op de school + vb creatie-momenten, voorlezen, beweging, muziek, yoga, baby-massage, poppentheater, kookactiviteiten, praat sessies, voorleesactiviteiten (externe partners betrekken zoals HVK en K&G,). Mee instaan voor de bekendmaking van de pre- schoolinitiatieven van de school op het domein o.a. door mee de folders helpen te verspreiden. Eventueel kunnen ze ook zelf een ondersteunende functie mee opnemen op bij de pre- schoolactiviteiten. Ze kunnen de bestaande jaarplanningen van pre- schoolactiviteiten doorgeven aan ouders, zodat deze zich kunnen voorbereiden. Deze activiteiten gaan door samen met de jongste kleuters zodat de pre- schoolkinderen en hun ouders ook de gelegenheid hebben om na de activiteiten ook kennis te maken met een klaswerking.
- Mits technisch/organisatorisch haalbaar i.v.m. aantal locaties en met respect voor de privacy is het aan te raden om over een foto van de toekomstige leraren/vertrouwenspersonen waarmee het kind rechtstreeks in contact zal komen, te beschikken zodat het kind dan al kan wennen aan de nieuwe gezichten in de mogelijke school van zijn toekomst.

- Samen met de school een jaarplanning van gezamenlijke activiteiten opmaken (tik tak, bewegingsactiviteiten, vertelmomenten, uitstapjes, projectjes bv. Kunstproject).
- Spontane bezoeken op regelmatige basis van de begeleiders en de verantwoordelijke van de kinderopvang aan de school. De deur staat voor elkaar open. De onderwijswereld is niet langer een vreemde andere wereld op het domein, naast de wereld van de kinderopvang.

3.1.1.2. Positief klimaat: uitnodigend, stimulerend en deelhebbend: Hoe?

- Inleefdagen / verkendagen samen met de school organiseren voor ouders en kinderen
 - Inleefdagen= samen tussen de andere kinderen, dus te organiseren op schooldagen en niet in weekends of schoolvrije dagen
 - Verkendagen: op deze dagen is de school leeg en dan mogen kinderen en ouders de school letterlijk verkennen. Je kan bijvoorbeeld een zoektocht organiseren naar belangrijke plaatsen in de school waar het kind ook vaak zal vertoeven zoals speelplaats, eetzaal, rustruimte, vertelruimtes, bewegingsruimtes, kantoor directeur, secretariaat, verschillende klaslokalen, sanitaire ruimte,...
- Pre-schoolprojecten samen met de school opzetten waarbij kinderen met (groot) ouders van de kinderopvang uitgenodigd worden om wekelijks een dagje taal- en crea- activiteiten mee te beleven met de jongste kleuters van een school. Voordeel hiervan is dat kinderen die nog niet naar school gaan en ook zij die geen gebruik maken van kinderopvang toch ook vertrouwd worden met een typische schoolcontext.
- Informatie uithangen op kindniveau: een visueel verkenpad bv. de weg in beeld naar de sanitaire ruimte, het bureau van directeur, de weg naar de onthaalklas over het domein heen, maar ook in het schoolgebouw zelf.
- Inzetten op samenwerking: gezamenlijke teamvergaderingen wanneer agendapunten voor beide organisatoren belangrijk zijn in het kader van een goed werking op het domein en in het belang van een heldere communicatie naar partners, ouders, kinderen, personeelsleden en externen toe (bv. ook naar leveranciers, afvalverwerking, veiligheidsmaatregelen, openingsuren, sleutelgebruik, afsluiting van toegangswegen,...)

3.1.1.3. Kwaliteitsvolle voorziening: belangrijke voorwaarden:

- De school adviseren aangaande de inrichting van bestaande Infrastructuur zodat dit voorzien is op een doorgaande lijn in het edu-care verhaal van kinderopvang naar school: ruimtes, speelplekken met voldoende educatieve uitdagingen gecombineerd met plekken met voldoende aandacht voor rust en verzorgingsnoden
 - Rustruimte (ruimte waar kinderen kunnen tot rust komen, slaapruiimte)
 - Verzorgde, veilige en uitnodigende sanitaire voorziening (geen voor jonge kinderen onaangename grote kille koude ruimte!).
- Inzetten op een gezamenlijke teamvisie kinderopvang- school op maat van het kind.
- Stilstaan bij het algemeen en emotioneel welbevinden van het kind in overleg met de school.
- Gluren bij de burens, ga eens langs bij de school (onthaalklas en eerste kleuterklas) en kijk hoe alles bij hen verloopt.
- Externe partners die vertrouwd zijn met het educare verhaal zijn een meerwaarde (o.a. partners in het kader van Brede School -verhaal) en dit vanuit een op elkaar afgestemde visie in overleg met de school.

3.1.1.4. Gericht ondersteunen van gezinnen en specifiek de kinderen

- Maak kennis met de interne vertrouwenspersoon voor kinderen en ouders in de school. Zoek samen naar oplossingen voor specifieke zorgvragen en denk samen na over de vraag hoe een veilige baken voor de jongste kleuters kan georganiseerd worden op school, waar kinderen terecht kunnen voor 'rust-brengende activiteiten' zoals kinderjoga, snoezelactiviteiten, troostmomenten)

- Zet samen in overleg met de school in op een laagdrempelige manier van communiceren (activiteiten en dagrituelen visueel maken waarbij de voorkeur gaat naar foto's om afspraken in beeld te brengen in plaats van pictogrammen) naar de jongste kleuters toe vanaf de kinderopvang.
- Met toestemming van de ouders kan belangrijke info m.b.t. de ontwikkeling en de zorg voor het kind verzameld in het kinderdagverblijf gedeeld worden met de school en met respect voor de privacy van gezin en kind.
- Organiseer niveau- overschrijdende oudergesprekken kinderopvang- school- ouders

3.1.2. **Ouders**

3.1.2.1. Instrumenten communicatie en transitie die je hen kan aanbieden:

- Een duidelijk stratenplan van de buurt met sociale en culturele instanties die belangrijk of nuttig zijn voor jonge gezinnen.
- Informatie van de schoolopvang voor en na de schooluren.
- Informatie eetmogelijkheden in de school.
- Visie van de school in samenwerking met de kinderopvang in beeld brengen.
- Inzetten op laagdrempelige manier van communiceren (visueel maken, pictogrammen) in afstemming met de school.

3.1.3. **Thuis, buurt, gemeenschap, projecten**

- Ontmoetingsruimte voorzien voor ontmoetingsmomenten en deze samen organiseren met de school en ook met de buitenschoolse opvang.
- Vaste wekelijkse ontmoetingsmomenten organiseren waarbij teamleden van beide teams en ouders elkaar samen ontmoeten in 1 zelfde ontmoetingsruimte. (ook met de buitenschoolse opvang).
- Buurtprojecten samen met de school organiseren(ook met de buitenschoolse opvang).
- Contactgegevens en openingsuren van de kinderopvang én de school (en van de buitenschoolse opvang) duidelijk zichtbaar maken op of in de onmiddellijke omgeving van het gebouw.
- Contacten met externen eveneens zichtbaar maken waarbij ook de school een plek krijgt (samen met de buitenschoolse opvang) bijvoorbeeld zorgen voor een bord met partners en/ of folders.
- Indien van toepassing de zitdag van een medewerker van het Huis van het Kind in de school kenbaar maken op bijvoorbeeld een gezamenlijk info- bord aan de school.
- HVK zitdag voor kinderopvang én school: 1 zelfde aanspreekpunt in Huis van het Kind indien mogelijk (zelfde persoon zodat de vertrouwensband met die persoon voor ouders kan doorgetrokken worden naar de school).
- Met foto's werken, zodat ouders weten bij wie ze terecht kunnen en hoe deze personen er uit zien. organogram in beeld van team kinderopvang, team school én bepaalde externen in functie van zorg voor het kind(ook het team van de buitenschoolse opvang).
- Indien van toepassing bekend maken van deelname aan een Koala (<https://www.kindengezin.be/nieuws-en-actualiteit/2017/20170615-30-miljoen-euro-voor-de-strijd-tegen-kinderarmoede-via-unieke-publiek-private-samenwerking.jsp>) en/of Amifproject (<https://www.kindengezin.be/cijfers-en-rapporten/jaarverslag/verhaal-3/default.jsp>)

- Gezamenlijke infosessies waar info over kinderopvang, school én externe partners wordt verschaft. (ook samen met de buitenschoolse opvang afspraken maken en eventueel samen organiseren)

3.2. Acties die de school kan opnemen

3.2.1. Kinderen

3.2.1.1. Mogelijke materialen en acties naar kinderen toe

- Ouders die informatie zoeken over de instap van hun kleuter in het basisonderwijs kunnen voortaan terecht op de site van de overheid:
<https://www.onderwijs.vlaanderen.be/nl/naar-de-kleuterklas>
Je kan hen ook doorverwijzen naar de volgende materialen:
 - Een videoreeks “Voor het eerst naar school”
<https://www.klasse.be/reeks/voor-het-eerst-naar-school/>
 - De aftelkalender uit het starterspakket
<https://www.klasse.be/75720/aftelkalender-eerste-schooldag/>
 - Informatie uit het starterspakket in 18 talen
<https://onderwijs.vlaanderen.be/nl/5-vragen-van-het-starterspakket-kleuterklas-in-18-talen>
- Uitnodiging voor festiviteiten van de school voor kinderen die reeds ingeschreven zijn.
- Het organiseren van pre-school activiteiten + vb crea momenten, voorlezen, beweging, muziek, yoga, baby-massage, poppentheater, kookactiviteiten, praat sessies, voorleesactiviteiten (externe partners betrekken zoals HVK en K&G,). Bekendmaking via de partners o.a. de folders mee helpen verspreiden. De externe partners nemen zelf ook een ondersteunende functie op bij de activiteiten. Er wordt gewerkt met een jaarplan zodat ouders zich kunnen voorbereiden. Deze activiteiten gaan door samen met de jongste kleuters zodat de pre schoolgroep en hun ouders ook de gelegenheid hebben om na de activiteiten ook kennis te maken met een klaswerking.
- Mits technisch/organisatorisch haalbaar i.v.m. aantal locaties en met respect voor de privacy is het misschien aan te raden om in de klas een foto bij te houden van de laatste begeleider die voor de verzorging van het kind instond. (Dit gebeurt in wisselwerking, het kinderdagverblijf heeft dan ook een foto van de toekomstige leraar). Dit zodat het kind dan al kan wennen aan de nieuwe gezichten en dat hij/zij kan teruggrijpen, naar vorige zorgfiguren.
- Samen met de kinderopvang een jaarplanning van gezamenlijke activiteiten opmaken (tik tak, bewegingsactiviteiten, vertelmomenten, uitstapjes, projectjes bv. Kunstproject).
- Spontane bezoeken op regelmatige basis van de leraar van de kleuterklas, de directeur van de school, de zorgleraren in de kinderopvang. De deur staat voor elkaar open.

3.2.1.2. Positief klimaat: uitnodigend, stimulerend en deelhebbend: Hoe?

- Inleefdagen / verkendagen organiseren voor ouders en kinderen.
 - Inleefdagen= samen tussen de andere kinderen, dus te organiseren op schooldagen en niet in weekends of schoolvrije dagen.
 - Verkendagen: op deze dagen is de school leeg en dan mogen kinderen en ouders de school letterlijk verkennen. Je kan bijvoorbeeld een zoektocht organiseren naar belangrijke plaatsen in de school waar het kind ook vaak zal vertoeven zoals speelplaats, eetzaal, rustruimte, vertelruimtes, bewegingsruimtes, kantoor directeur, secretariaat, verschillende klaslokalen, sanitaire ruimte,...
- Pre-schoolprojecten opzetten waarbij kinderen met (groot) ouders van de kinderopvang uitgenodigd worden om wekelijks een dagje taal- en crea- activiteiten mee te beleven met de jongste kleuters van een school. Voordeel hiervan is dat kinderen die nog niet naar school gaan en soms ook geen gebruik maken van kinderopvang toch ook vertrouwd worden met een typische schoolcontext.
- Informatie uithangen op kindniveau: een visueel verkenpad bv. de weg in beeld naar de sanitaire ruimte, het bureau van directeur, de weg naar de onthaalklas over het domein heen, maar ook in het

schoolgebouw zelf.

- Inzetten op samenwerking: gezamenlijke teamvergaderingen wanneer agendapunten voor beide organisatoren belangrijk zijn in het kader van een goed werking op het domein en in het belang van een heldere communicatie naar partners, ouders, kinderen, personeelsleden en externen toe (bv. ook naar leveranciers, afvalverwerking, veiligheidsmaatregelen, openingsuren, sleutelgebruik, afsluiting van toegangswegen,...)

3.2.1.3. Kwaliteitsvolle voorziening: belangrijke voorwaarden:

- Infrastructuur voorzien op het edu-care verhaal: ruimtes, speelplekken met voldoende educatieve uitdagingen gecombineerd met plekken met voldoende aandacht voor rust en verzorgingsnoden
 - Rustruimte (ruimte waar kinderen kunnen tot rust komen, slaapruijnte)
 - Verzorgde, veilige en uitnodigende sanitaire voorziening (geen voor jonge kinderen onaangename grote kille koude ruimte!).
- Inzetten op een gezamenlijke teamvisie school- kinderopvang op maat van het kind.
- Stilstaan bij het algemeen en emotioneel welbevinden van het kind in overleg met de kinderopvang.
- Gluren bij de bureu, ga eens langs bij de kinderopvang (gezinsopvang of groepsopvang) en kijk hoe alles bij hen verloopt.
- Externe partners die vertrouwd zijn met het educare verhaal zijn een meerwaarde (o.a. partners in het kader van Brede School – verhaal) en dit vanuit een op elkaar afgestemde visie.

3.2.1.4. Gericht ondersteunen van gezinnen en specifiek van de kinderen

- Zorg voor een interne vertrouwenspersoon, waar ze bij terecht kunnen. Bijvoorbeeld de ‘zorgleraar’ wordt ‘snoezel-leraar’ voor de jongste kleuters (aanspreekpunt voor ouders van de jongste kleuters die er terecht kunnen met heel specifieke zorgvragen en een veilige baken voor de jongste kleuters die er terecht kunnen voor ‘rust- brengende activiteiten’ zoals kinderjoga, snoezelactiviteiten, troostmomenten)
- Inzetten op laagdrempelige manier van communiceren (activiteiten en dagrituelen visueel maken waarbij de voorkeur gaat naar foto’s om afspraken in beeld te brengen in plaats van pictogrammen) naar de jongste kleuters toe.
- In interactie gaan met ouders om een beeld te krijgen van de thuiscontext en de voorbije levensloop van het kind. Maak daar bewust tijd voor! Gebruik een standaard vragenlijst bij inschrijving die je opmaakt samen met de klas- en zorgleraren vanuit hun ervaringen:
 - Waar stoten ze tegenaan in het kader van zorg voor de jongste kleuters door gebrek aan informatie?
 - Welke informatie is volgens hen cruciaal om het kind ten allen tijde goed te begeleiden?
 - Welke medische informatie is belangrijk om door te geven aan elkeen die het kind begeleidt voor- tijdens en na schooltijd (ook buitenschoolse opvang) mits respect voor de privacy ?
- Met toestemming van de ouders belangrijke info m.b.t. de ontwikkeling en de zorg voor het kind verzameld in het kinderdagverblijf delen met de school en met respect voor de privacy van gezin en kind.
- Niveau- overschrijdende oudergesprekken organiseren kinderopvang- school- ouders.

3.2.2. Ouders

3.2.2.1. Instrumenten communicatie en transitie die je hen kan aanbieden:

Een duidelijk stratenplan van de buurt met sociale en culturele instanties die belangrijk of nuttig zijn voor jonge gezinnen.

- Informatie opvang voor en na de schooluren.
- Informatie eetmogelijkheden in school

- Visie, lopende projecten en partners in beeld brengen bijvoorbeeld op de website, facebookpagina, gemeentekrantje of gemeentelijk infoblad
- Schoolreglement
- Ouders die informatie zoeken over de instap van hun kleuter in het basisonderwijs kunnen voortaan terecht op de site van de overheid:
<https://www.onderwijs.vlaanderen.be/nl/naar-de-kleuterklas>
Je kan hen ook doorverwijzen naar de volgende materialen:
 - Een videoreeks “Voor het eerst naar school”
<https://www.klasse.be/reeks/voor-het-eerst-naar-school/>
 - De aftelkalender uit het starterspakket
<https://www.klasse.be/75720/aftelkalender-eerste-schooldag/>
 - Informatie uit het starterspakket in 18 talen
<https://onderwijs.vlaanderen.be/nl/5-vragen-van-het-starterspakket-kleuterklas-in-18-talen>
- Uitnodiging voor festiviteiten van de school voor kinderen die reeds ingeschreven zijn.
- Inzetten op laagdrempelige manier van communiceren (visueel maken, pictogrammen) in afstemming met het kinderdagverblijf.

3.2.2.2. Thuis, buurt, gemeenschap, projecten

- Ontmoetingsruimte voorzien voor ontmoetingsmomenten en deze samen organiseren met de kinderopvang (ook met de buitenschoolse opvang).
- Vaste wekelijkse ontmoetingsmomenten organiseren waarbij teamleden van beide teams en ouders elkaar samen ontmoeten in 1 zelfde ontmoetingsruimte (ook in overleg samen opnemen met de buitenschoolse opvang).
- Buurtprojecten samen met de kinderopvang organiseren (ook met betrokkenheid van de buitenschoolse opvang).
- Contactgegevens en openingsuren van de school én de kinderopvang (ook van de buitenschoolse opvang) duidelijk zichtbaar maken op of in de onmiddellijke omgeving van het schoolgebouw.
- Contacten met externen eveneens zichtbaar maken waarbij ook de kinderopvang een plek krijgt (ook de buitenschoolse opvang) bijvoorbeeld zorgen voor een bord met partners en/ of folders.
- Indien van toepassing de zitdag van een medewerker van het Huis van het Kind in de school kenbaar maken op bijvoorbeeld een info- bord aan de school.
- HVK zitdag voor school én kinderopvang: 1 zelfde aanspreekpunt in Huis van het Kind indien mogelijk (zelfde persoon zodat de vertrouwensband met die persoon voor ouders kan doorgetrokken worden naar de school).
- Met foto's werken, zodat ouders weten bij wie ze terecht kunnen en hoe deze personen er uit zien. organogram in beeld van team school, team kinderopvang én bepaalde externen in functie van zorg voor het kind (ook het team van de buitenschoolse opvang een plek geven in dit organogram).
- Indien van toepassing bekend maken van deelname aan een Koala (<https://www.kindengezin.be/nieuws-en-actualiteit/2017/20170615-30-miljoen-euro-voor-de-strijd-tegen-kinderarmoede-via-unieke-publiek-private-samenwerking.jsp>) en/of Amifproject (<https://www.kindengezin.be/cijfers-en-rapporten/jaarverslag/verhaal-3/default.jsp>).
- Gezamenlijke infosessies waar info over school, kinderopvang én externe partners wordt verschaft (ook samen met de buitenschoolse opvang afspraken maken en eventueel samen organiseren)

3.2.3. **Beleid, maatschappij en samenleving**

3.2.3.1. Structurele continuïteit

Samenwerken waar mogelijk met Huis van het kind:

- De Huizen van het Kind nemen een cruciale rol op in het gericht informeren, sensibiliseren, toeleiden en ondersteunen van ouders m.b.t. kleuterparticipatie;
- HVK kan ook een vaste zitdag hebben op het domein voor kinderopvang en school, zodat ouders gemakkelijk de weg vinden naar informatie.
- Samenwerking aangaan (mogelijks met andere partners erbij) om projecten te organiseren voor kinderen.

3.2.4. **Pedagogische en professionele continuïteit**

3.2.4.1. Afstemmen sociaal pedagogische thema's

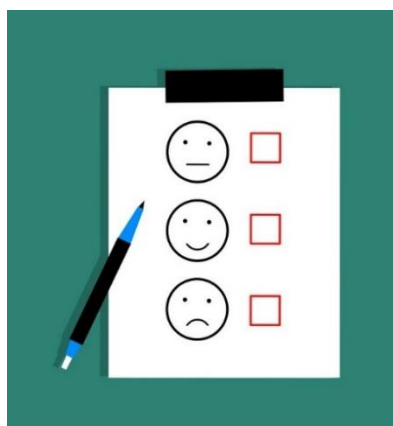
- Ouderbetrokkenheid: Het gericht informeren, sensibiliseren, toeleiden en ondersteunen van ouders, in het bijzonder ouders uit kwetsbare groepen om een maximaal aantal ouders er toe te brengen hun kind in de kleuterklas in te schrijven én aanwezig te laten zijn.

3.2.4.2. Visie ontwikkelen en praktijk uitwisselen

- Op het LOK en het LOP kunnen samen met andere aanbieders goede praktijken rond transitie worden uitgewisseld.
- Het team van de kinderopvang-school kan in het belang van het kind inzetten op een visie- ontwikkeling rond transitie en het samenwerken met partners hierrond. (bv folders uitdelen, infosessies voor geïnteresseerde bv rond pamperttraining, inclusie).
- De gezamenlijke visie (kinderopvang-school en samenwerkende partners) dient zowel intern naar (nieuwe) personeelsleden en ouders als extern via de partners die een rol spelen bij het transitie- verhaal te worden verspreid.

Op regelmatige vooraf bepaalde tijdstippen dienen de visie en acties in het kader van 'warme transitie' te worden geëvalueerd en indien nodig aangepast of aangevuld met nieuwe acties.

Hierbij wordt de kwaliteitscirkel doorlopen: plannen- uitvoeren- evalueren- aanpassen

3.3. **Welke tools werden ontwikkeld vanuit de centrale diensten GO! ?**

Zie 4.3 p. 26

4. Scenario 4: Een geïntegreerde context: het kindercentrum

4.1. Definitie van wat wij in ons scenario begrijpen onder ‘kindercentrum’:

- Een verticale groep
- Kinderen van 0 tot 4 jaar
- Personeel met verschillende ervaringsachtergronden en/of verschillende diploma's: kinderbegeleid(st)ers, kleuterleraren, bachelor Pedagogie van het Jonge Kind,...
- Doel van een kindercentrum is 'inzetten op het bevorderen van de brede ontwikkeling van het kind (ook educatieve ontwikkeling naast het inzetten op 'zorg')
- Het principe 'It takes a village to raise a child' wordt toegepast.

4.2. Waarom een kindercentrum? Wat is het belang ervan voor kind, gezin, school?

- Minder stress voor kinderen en hun opvoeders
- Kinderen kunnen opgroeien in een natuurlijk ritme door de mix van de 6 O's:
 - Opvoeding
 - Onderwijs
 - Ontspanning
 - Opvang
 - Ontwikkeling
 - Omgeving
- Er is afstemming mogelijk op het actieplan kleuterparticipatie in onderwijs m.b.t. het actieplan 'transitie'.
- **Warme vlotte overgang** van crèche naar school alsook van de nieuwe instappers in het nieuwe concept
- Kunnen instromen op **natuurlijk huiselijk ritme** (tot 10 uur) is dan bijvoorbeeld mogelijk tot de leeftijd van 4 jaar.
- Sterke inzet vanuit respect voor de autonomie en de persoonlijke individuele ontwikkeling van elk kind. Elk kind wordt op maat begeleid vanuit de noden en behoeften die het kind non- verbaal en/of verbaal aangeeft. Er wordt gekeken naar wat het kind 'bezighoudt' in plaats van het kind bezig te houden. Elk kind wordt individueel opgevolgd en gecoacht.

4.2.1. Belangrijke startvoorwaarden zijn:

- Sterke participatie van kinderen, leerlingen, leraren, ouders en buurt.
- Bereidheid van elke partner tot 'verbindend werken'
 - de *scheidingslijn tussen onderwijs, buitenschoolse opvang, en kinderopvang voor baby's en peuters* wordt opgegeven.
 - De school werkt *nauw samen met de omgeving* van de kinderen, de ouders, de vrijetijdsvoorzieningen, de zorgverstrekkers en de buurt in zijn breedheid.
 - De school zet in op de *brede ontwikkeling* van kinderen op cognitief, sociaal- emotioneel, motorisch en creatief vlak en stimuleert dit en volgt dit op in een *doorgaande lijn*.
- Een door het team uitgeschreven en algemeen gedragen visie op basis van de verschillende pedagogische opvattingen m.b.t. deze doelgroepleeftijd van 0 tot 4 jaar.
- Een afstemming van wetgeving/regelgeving inzake de organisatie van de kinderopvang en de school (administratieve vereisten).

4.2.2. Knelpunten zijn:

- Het statuut van de teamleden (diverse statuten versus hetzelfde werk): er is nood aan extra nascholing en begeleiding van elk teamlid om te kunnen werken vanuit eenzelfde profiel.
- Loondifferentiatie (hetzelfde werk presteren, maar met verschillende verloningssystemen, verschillende uurregelingen- 24 LT, 36 urenweek, 38 urenweek, verschillende vakantieregelingen).
- De strengste regelgeving, zijnde de welzijnsvereisten binnen kinderopvang vanuit het decreet baby's en peuters voorgeschreven, dient te worden gerespecteerd en opgevolgd bv. ratio van 1 begeleider voor maximaal 8 kinderen (vanaf 9 kinderen dient er een extra begeleider te worden voorzien).
- Ook naar veiligheid en preventie toe dient de hoogste norm= de duurste norm, te worden gerespecteerd in de ruimtes.
- Door de bestaande regelgeving aangaande het inschrijvingsbeleid in onderwijs, hebben ouders wiens kind start in het deel 'kinderopvang' van het kindercentrum, niet automatisch recht op inschrijving in het deel 'onderwijs' van het centrum o.a. door de voorrangsregel 'broers en zussen' van kinderen die nu reeds in de school vertoeven.

4.2.3. Mogelijke gevolgen kunnen zijn:

- Kindgroepen (cfr gezin) natuurlijk samenzetten: 0- 4; 5-8; 9-12
- Flexibele openings- , leer- en onderwijstijden dus afwijkende schooltijden en dagschema's
- Aangepaste uurregeling voor zowel kinderen als personeel
- Soepele vakantieregeling

4.2.4. Voorwaarden voor een goed verloop van het proces:

- **Samenwerken met partners** om in het kader van de inspanningsverplichting ten aanzien van het pedagogisch raamwerk, het nastreven van de ontwikkelingsdoelen en het bereiken van de eindtermen te helpen ... elk vanuit hun eigen expertise ...
- Een goede afstemming van de tools aangaande de verplichte opvolging van het individuele kind, de pedagogische ondersteuning en het bewaken van de kwaliteit. Als verplichte tools hebben we:
- Voor kinderopvang: het pedagogisch raamwerk en een tool nodig voor de interne pedagogische kwaliteitscontrole bv. MeMoQ
- Voor kleuteronderwijs: de ontwikkelingsdoelen en de leerplandoelen jongste kleuters.
- Inzetten op **competenties** en niet enkel op diploma's: werken met een nieuw hiertoe ontwikkeld competentieprofiel.
- 3 mogelijke soorten gediplomeerde medewerkers kunnen samen in 1 team werken en elk verantwoordelijk zijn voor àlle taken bv. leraar is ook verantwoordelijk voor de zorgende taken en de kinderbegeleider is ook verantwoordelijk voor educatieve taken.

4.3. Welke tools werden ontwikkeld vanuit de centrale diensten GO! ?

- **GoedzO!** (digitaal portfolio: kind- activiteiten -en observatieplatform van 0 tot 4 jaar waarin zowel de uitspraken van te observeren ontwikkelingsfasen, de ervaringsgebieden van het pedagogisch raamwerk (zijnde het kwaliteitskader voor kinderopvang), als de leerplandoelen jongste kleuters werden opgenomen).
- **C E link:** care- edu- plan dat de kinderopvang- kwaliteitskaders verbindt met het kwaliteitskader voor onderwijs
- **Context- en competentieprofiel** voor het personeel werkzaam in het kindercentrum
- **Vormingstrajecten** voor het professionaliseren van het personeel en het gezamenlijk doorlopen van een visie- traject
- **Tekst 'Missie kinderopvang GO!'**

4.3.1. Wat is het pedagogisch raamwerk?

- Pedagogisch raamwerk = bondige visietekst over kwaliteitsvolle kinderopvang.
- Verduidelijkt wat de **kwaliteitsvolle** kinderopvang betekent voor kinderen, gezinnen, medewerkers en samenleving.
- Samenwerking zorgt ervoor dat alle betrokkenen elkaar *inspireren* in het samen vormgeven van pedagogische kwaliteit.
- Inspanningsverplichting! (net als bij ontwikkelingsdoelen!)

4.3.2. Wat is MeMoQ?

- Meten en Monitoren van de pedagogische kwaliteit van kinderopvang van baby's en peuters.
- Zelfevaluatie instrument om de pedagogische kwaliteit te bekijken en te bevorderen. Men vertrekt vanuit een *'holistische benadering'* van elk kind.
- De OESO pleit ervoor *'education' en 'care' te zien als twee begrippen die niet van elkaar te onderscheiden zijn. "voelen, ervaren, leren, spelen, praten, samen dingen doen, fantasie, denken gaan bij kinderen samen".*
 - *Wat ze 'leren' is verbonden met waar, hoe en met wie ze leren.*
 - *"Kinderen leren met hun handen, hoofd en hart".*<https://www.kindengezin.be/img/pedagogische-raamwerk-rapport.pdf>
- 6 dimensies:
 1. Welbevinden
 2. Betrokkenheid
 3. emotionele ondersteuning
 4. educatieve ondersteuning
 5. Omgeving
 6. gezinnen en diversiteit

Zelfevaluatie-instrument

4.3.3. Wat is C E link: Care- Edu- plan?

Een tool om beide kwaliteitskaders kinderopvang en kleuteronderwijs jongste kleuters op elkaar af te stemmen.

4.3.4. Wat is de Goed zo!! ?

Een digitaal kind- activiteiten – en **observatie**platform met als doel: de ontwikkeling opvolgen vanaf 3 maand tot 4 jaar in afstemming met de ouders.

4.3.4.1. Resultaten van het proces:

- Voor- en naschoolse opvang (= buitenschoolse opvang) voor de schoolgaande kinderen in *dezelfde* leefgroep door *dezelfde* begeleiders.
- Prikkelen en stimuleren van **alle** kinderen door een *uitdagende* leeromgeving en *aangepaste* werkvormen.
- Aanbieden van *atelierruimtes* dit volgens hun *eigen ritme*.
- Maaltijden in de leefgroep met alle kinderen.
- Ouders worden nauw betrokken als volwaardige partners binnen dit proces

4.4. Aan te bevelen aanpak van start en proces om te komen tot een kindercentrum:

Een gefaseerde aanpak wordt aanbevolen.

Een mogelijke aanpak kan uitgewerkt worden op basis van bestaande praktijk- en voorbeeldmodellen.

4.4.1. Kinderen en ouders

4.4.1.1. Mogelijke materialen en acties naar kinderen en ouders toe

Voor kinderen die niet van meet af aan gestart zijn in het kindercentrum als baby, kan men het scenario 3 raadplegen voor extra concrete acties die men als school kan opnemen voor gezinnen die niet vertrouwd zijn met kinderopvang en/of kleuteronderwijs.

4.4.2. Beleid, maatschappij en samenleving

4.4.2.1. Structurele continuïteit

Huis van het kind:

- De Huizen van het Kind nemen een cruciale rol op in het gericht informeren, sensibiliseren, toeleiden en ondersteunen van ouders m.b.t. kleuterparticipatie;
- HVK kan ook een vaste zitdag hebben in de school/het kindercentrum zelf, zodat ouders gemakkelijk de weg vinden naar informatie.
- Samenwerking aangaan (mogelijks met andere partners erbij) voor het organiseren van projecten voor kinderen.

De LOP's:

- De LOP's blijven vanuit Onderwijs de trekkers van het lokaal inschrijvingsbeleid en intensifiëren hun acties rond kleuterparticipatie, met optimale informatieuitwisseling en samenwerking met de Huizen van het Kind (hun geprivilegieerde partner binnen Welzijn), de lokale besturen en andere lokale partners.
- De LOP's koppelen signalen en knelpunten uit het werkveld terug naar het centrale beleid.

4.4.2.2. Nieuwkomers en ROMA

- Agentschap integratie en inburgering: (zie document kleuterparticipatie actieplan p 14)
- Tussen AgODi en het Agentschap voor Inburgering en Integratie worden gegevens over de toeleiding van kleuters met het statuut van erkende vluchteling uitgewisseld zodat er een goed zicht is op de deelname aan het onderwijs van deze kleuters;
- Onderwijs werkt in samenwerking met het Agentschap Integratie en Inburgering een monitoringssysteem uit m.b.t. het aantal rondtrekkende kleuters en waar deze kleuters verblijven.
- AgODi en het Agentschap voor Inburgering en Integratie maken duidelijke samenwerkingsafspraken zodat alle kleuters met het statuut van erkende vluchteling ingeschreven raken in het kleuteronderwijs, volgen de implementatie van deze afspraken op en evalueren ze.
- Er is een proefproject uitgewerkt met een aanbod kleuteronderwijs georganiseerd op één of meerdere residentiële woonwagenterreinen met als doel een positieve start in het lager onderwijs, het verhogen van aanwezigheden en leerwinst en een mindshift bij ouders realiseren dat kleuteronderwijs meer is dan basisgeletterdheid en gecijferdheid in samenwerking met agentschap inburgering en integratie en de lokale besturen van gemeenten (Mortsel, Leuven, Wilrijk).

4.4.2.3. Acties niet ingeschreven kleuters

- AgODi optimaliseert het databestand dat jaarlijks aan Kind en Gezin overgemaakt wordt in functie van de toeleidingsacties voor de driejarige niet-ingeschreven kleuters. (zoeken naar meest geschikte moment om rijksregister en database inschrijvingen te kruisen, maximaal aantal fouten/ruis elimineren) zodat nog beter kan worden toegespitst op kleuters van wie de niet-inschrijving problematisch is.
- AgODi en Kind en Gezin werken samen proactieve en preventieve acties op om driejarigen toe te leiden naar onderwijs.

4.4.2.4. Afstemming K&G, CLB, HVK

- Het beleidsdomein Welzijn en Onderwijs delen gegevens via een koppeling van de databank van Kind en Gezin en de CLB-databank (Vitalink) en maken afspraken over contactname in geval van zorgwekkende vaststellingen, zodat beide partijen gericht en doeltreffender kunnen ingrijpen in problematische situaties.
-

4.4.3. Pedagogische en professionele continuïteit

4.4.3.1. Afstemmen sociaal pedagogische thema's

- Ouderbetrokkenheid: Het gericht informeren, sensibiliseren, toeleiden en ondersteunen van ouders, in het bijzonder ouders uit kwetsbare groepen om een maximaal aantal ouders er toe te brengen hun kind in de kleuterklas in te schrijven én aanwezig te laten zijn.

4.4.3.2. Visie ontwikkelen, praktijk uitwisselen en acties evalueren en bijwerken

- Het versterken van de professionalisering in het kleuteronderwijs via het project Kleine Kinderen Grote Kansen in het omgaan met kinder- en kansarmoede.
- De invulling van de rol van de kleuteronderwijzer aan bod laten komen in het loopbaandebat en het debat omtrent de lerarenopleiding (moet vorm krijgen in een goede initiële lerarenopleiding, startersbegeleiding, lerende netwerken nascholing omtrent kleuterproblematieken, met aandacht voor communicatie, taal, afkomst en kansarmoede).
- Het verduidelijken van de rol van het CLB in het kader van de hervorming van de leerlingenbegeleiding.
- Legislatuuroverschrijdend plan voor het basisonderwijs waarin het kleuteronderwijs een belangrijke plaats zal kennen.
- Maximaal stimuleren van multifunctionele bouwprojecten.
- Via de capaciteitsmonitor waarvoor 3-jaarlijks nieuwe vraagprognoses worden ontwikkeld, zal van nabij opgevolgd worden waar en wanneer moet geïnvesteerd worden in bijkomende capaciteit in het kleuteronderwijs.
- De visie dient te worden verspreid zowel intern naar (nieuwe) personeelsleden en ouders als extern via de partners die een rol spelen bij het transitie- verhaal.
- Op regelmatige vooraf bepaalde tijdstippen dienen de visie en acties in het kader van 'warme transitie' te worden geëvalueerd en indien nodig aangepast of aangevuld met nieuwe acties.

Hierbij wordt de kwaliteitscirkel doorlopen: plannen- uitvoeren- evalueren- aanpassen

